

*Вербицький Д.В., аспірант кафедри економіки та підприємництва
Науковий керівник: Крамський С.О., кандидат технічних наук,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса*

Формування ефективного механізму інноваційно-інвестиційного забезпечення органічного гідропонного виробництва в умовах відбудови регіону

Сучасний стан економіки України характеризується системною нестабільністю, що проявляється у порушенні виробничо-логістичних зв'язків, зростанні витрат та скороченні інвестиційної активності. За таких умов традиційні моделі розвитку аграрного сектору втрачають ефективність, що обумовлює необхідність формування інноваційно-інвестиційних механізмів, орієнтованих на зниження ризиків та підвищення стійкості регіональних економічних систем.

Аграрний сектор, забезпечуючи значну частку валової доданої вартості та експорту, водночас характеризується високою варіативністю результатів діяльності, що обмежує можливості довгострокового інвестування. Ключовим бар'єром розвитку органічного виробництва є тривалий перехідний період (до 36 місяців), у межах якого формується розрив між витратами та доходами («долина збитковості»), що суттєво знижує інвестиційну привабливість галузі [4].

Посилення регуляторних вимог, зокрема перехід у країнах ЄС до моделі повної відповідності стандартам, супроводжується зростанням транзакційних витрат та ускладненням процедур сертифікації, що об'єктивно обмежує ефективність індивідуальних форм господарювання [5].

У цьому контексті органічне виробництво та гідропонні технології доцільно розглядати як функціонально диференційовані складові єдиного інноваційно-інвестиційного механізму. Органічне виробництво формує економічну основу зростання за рахунок цінних премій і розширення експортного потенціалу, тоді як гідропоніка виконує функцію технологічного компенсатора, забезпечуючи стабілізацію виробництва, зниження ресурсної залежності та підвищення прогнозованості грошових потоків.

Інтеграція зазначених напрямів у кластерну модель дозволяє досягти ефекту масштабу, перерозподілу ризиків та оптимізації транзакційних витрат, що підвищує загальну ефективність функціонування аграрного сектору [3].

Інструментом кількісної оцінки виступає індекс автономності кластеру, який дозволяє визначити рівень самодостатності територіально-виробничих систем та обґрунтувати інвестиційні рішення, знижуючи рівень інформаційної асиметрії [2].

Реалізація механізму передбачає багаторівневу структуру: інституційний рівень (регуляторне середовище), фінансовий (диверсифікація джерел капіталу), організаційний (кластерні моделі), технологічний (гідропонні та цифрові рішення). При цьому доцільним є перерозподіл функцій між державою та кластерними структурами: останні забезпечують операційну координацію та супровід інвестиційних проєктів, тоді як держава виконує функції регулятора та гаранта стабільності.

Емпіричні оцінки підтверджують економічну доцільність такого підходу: після завершення перехідного періоду рентабельність органічного виробництва перевищує традиційні моделі на 22–35%, а цінові премії досягають 2–3 разів [6].

Практична апробація механізму на прикладі Одеської області підтверджує його прикладну релевантність. Регіон поєднує високий аграрний потенціал та розвинену експортну інфраструктуру, однак характеризується підвищеною кліматичною нестабільністю та ресурсними обмеженнями. За цих умов впровадження гідропонних технологій дозволяє мінімізувати виробничі ризики, тоді як розвиток органічного виробництва формує додану вартість та експортну орієнтацію.

Використання наявної інфраструктури та частково незадіяних виробничих площ створює передумови для швидкого розгортання кластерних моделей із відносно низькими капітальними витратами. Формування регіональних консорціумів забезпечує координацію інвестицій, зниження транзакційних витрат та прискорення відновлення економіки регіону.

Таким чином, запропонований механізм забезпечує інтеграцію економічного (органічне виробництво) та технологічного (гідропоніка) контурів розвитку, що дозволяє знизити інвестиційні бар'єри, підвищити стійкість аграрного сектору та сформувати основу для інноваційно-орієнтованої моделі регіонального відновлення.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у концептуальному обґрунтуванні інноваційно-інвестиційного механізму розвитку аграрного

сектору, що базується на функціональній диференціації органічного виробництва та гідропонних технологій. На відміну від існуючих підходів, запропонована модель передбачає поєднання економічного контуру зростання (органічне виробництво) та технологічного контуру стабілізації (гідропоніка), інтегрованих у кластерну організацію виробництва. Удосконалено підхід до оцінки ефективності територіально-виробничих систем на основі використання індексу автономності кластеру, що дозволяє кількісно враховувати рівень самодостатності та інвестиційної привабливості.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості застосування запропонованого механізму при формуванні регіональних стратегій відбудови, зокрема в аграрному секторі. Реалізація кластерних моделей органічного та гідропонного виробництва дозволяє знизити інвестиційні бар'єри, підвищити ефективність використання ресурсів та забезпечити стабілізацію виробничих процесів. Запропоновані підходи можуть бути використані органами державної влади, регіональними консорціумами та суб'єктами господарювання при розробці інвестиційних проєктів, програм підтримки та механізмів розвитку аграрного виробництва в умовах економічної турбулентності.

Література:

1. Verbytskyi D.V. Стратегічна важливість інноваційно-інвестиційних рішень для аграрного відновлення регіонів (органічне виробництво та гідропоніка) // Grail of Science. – 2025. – № 56.
2. Verbytskyi D.V. Індекс автономності кластеру // Grail of Science. – 2026. – № 62.
3. Verbytskyi D.V. Резильєнтна модель інвестиційно-інноваційного розвитку органічного гідропонного виробництва в умовах турбулентності // Grail of Science. – 2026. – № 67 (у друці).
4. Organic agriculture certification barriers and transition dynamics: analytical materials. – 2026.
5. Regulation (EU) 2018/848 on organic production and labeling // European Commission. – 2018.
6. Global organic market and profitability analysis: analytical report. – 2026.